

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton

GRAD TUZLA

GRADONAČELNIK

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
GRADA TUZLE ZA PERIOD
2024. – 2026.GODINA**

Tuzla, juni 2023. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
Poglavlje 1. Srednjoročne makroekonomske pretpostavke i prognoze.....	4
1.1. Ekonomski rast.....	4
1.2. Osnovne pretpostavke i ciljevi makroekonomske politike BiH i Federacije BiH u periodu 2024.- 2026.godina.....	8
Poglavlje 2. Srednjoročna porezna politika i prognoza direktnih i indirektnih poreza.....	9
2.1. Indirektni porezi.....	10
2.1. Direktni porezi.....	11
Poglavlje 3. Prihodi Budžeta Grada Tuzle.....	12
3.1. Ukupni raspoloživi prihodi.....	12
3.1.1. Porezni prihodi.....	15
3.1.2. Neporezni prihodi.....	16
3.2. Rizici po projekcije prihoda.....	17
Poglavlje 4. Struktura potrošnje u javnom sektoru.....	18
4.1. Rashodi Budžeta Grada Tuzle.....	19
4.2. Plaće i i naknade troškova zaposlenih.....	21
Poglavlje 5: Budžetski prioriteti za period 2024. – 2026. godina.....	22

Dodatak:

Tabela 1.: Tabela pregled projekcija prihoda, primitaka i finansiranja Grada Tuzle prema ekonomskoj i organizacionoj klasifikaciji za period 2024. do 2026.godina

Tabela 2.: Tabela pregled zahtjeva i odobrenih indikativnih gornjih granica rashoda prema ekonomskoj i organizacionoj klasifikaciji za period 2024. do 2026.godina

Na osnovu članova 15.; 16.; 17. i 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl.novine Federacije BiH“, br.102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22), Gradonačelnik d o n o s i

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA GRADA TUZLE ZA PERIOD 2024. – 2026.GODINA

Uvod

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije Bosne i Hercegovine¹ izrađen je Dokument okvirnog budžeta Grada Tuzle (u daljem tekstu: DOB) koji je dio pristupa Srednjoročnog okvira rashoda za 2024.-2026.godinu. Cilj DOB-a² je da pomogne da se razvije kvalitetniji strateški osnov za srednjoročno planiranje budžeta i godišnji budžet, uključujući bolje povezivanje raspodjele resursa sa prioritetima politika navedenim u razvojnim strategijama, odnosno u Gradu Tuzli, prioriternih politika utvrđenih u Strategiji razvoja općine Tuzla do 2026.godine. Osnova za izradu budžeta zasniva se i na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja, te prognozi prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene Dokumentom okvirnog budžeta. Postupak pripreme DOB-a počinje dostavljanjem Instrukcije 1. o načinu i elementima izrade DOB-a, a na osnovu koje budžetski korisnici dostavljaju prijedloge prioriteta potrošnje u okviru svojih nadležnosti.

DOB³ izlaže fiskalnu strategiju i budžetske planove za slijedeće tri godine sa ciljem stvaranja što bolje strateške osnove za pripremu budžeta u srednjoročnom periodu.

U skladu sa odredbama člana 17.Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine, Dokument okvirnog budžeta Grada Tuzle za period 2024.- 2026.g. urađen je na osnovu sljedećih dokumenata:

- Smjernica ekonomske i fiskalne politike TK za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine,
- Makroekonomskih pokazatelja za period 2021.-2026.godina, Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP), mart 2023.godine,
- Revidiranih projekcija prihoda od indirektnih i direktnih poreza općina/gradova Tuzlanskog kantona za 2023.godinu i za period 2024.-2026.godina, broj: 07/1-11-12540 /22 od 22.05.2023.godine,
- Revidiranih projekcija prihoda od indirektnih poreza za 2023.godinu i projekcija za period 2024-2026.godina, broj: 05/11-171-3/23 od 24.05.2023.godine, dostavljenih od JU Direkcija regionalnih cesta TK.

¹ Zakon o budžetima Federacije BiH, „Službene novine Federacije BiH“, broj 102/13, 9/14 ,13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22.

² Dokumenta okvirnog budžeta Grada Tuzle za period 2024.-2026.godina

³ Dokumenta okvirnog budžeta Grada Tuzle za period 2024.-2026.godina

Služba za budžet i finansije grada Tuzle dostavlja Gradonačelniku prijedlog DOB-a⁴ na razmatranje i usvajanje, a kao osnov za pripremu, planiranje i izradu budžeta i finansijskih planova za fiskalnu 2024.godinu.

Poglavlje 1 - Srednjoročne makroekonomske pretpostavke i prognoze

Jedan od osnovnih preduslova održivog ekonomskog rasta te povećanja zaposlenosti jeste makroekonomska stabilnost. Makroekonomska stabilnost ostvarit će se efikasnim upravljanjem javnim finansijama kroz daljnje unapređenje procesa upravljanja državnim budžetom, fiskalnu konsolidaciju i efikasno upravljanje javnim dugom, jačanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i unutašnje revizije te razvojem makroekonomske statistike. U ovom poglavlju riječ je o najnovijim makroekonomskim kretanjima u BiH, s fokusom na 2022.godinu godinu, kao i o projiciranom makroekonomskom okviru za naredni srednjoročni period.

1.1 Ekonomski rast

U trećem kvartalu 2021. godine zabilježen je osjetniji oporavak privredne aktivnosti u zemlji. Tako je Bosna i Hercegovina prema raspoloživim podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS-a) u periodu januar-decembar 2021. godine zabilježila realni rast BDP-a od 12,61 % u odnosu na isti period 2020. godine.⁴ Ekonomski rast je nastavljen i u 2022. godini, naročito u prvom polugodištu, dok se posljedice rata u Ukrajini i visoke inflacije nisu prelile i na Bosnu i Hercegovinu. Na osnovu raspoloživih podataka nacionalnih računa za prva tri kvartala i kratkoročnih statističkih pokazatelja za četvrti kvartal, DEP procjenjuje da je Bosna i Hercegovina u 2022. godini zabilježila realni rast BDP-a od 3,7%, dok je nominalna stopa rasta iznosila 11,7% u odnosu na prethodnu godinu. U DEP-u zaključuju da je domaća tražnja, kroz povećanje finalne potrošnje i investicija, predstavljala ključno uporište ekonomskog rasta. Posebno ističu da ono što je obilježilo 2022. godinu u ekonomskom smislu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu, jesu svakako pojačani inflatorni pritisci i izrazito visoke stope rasta cijena roba i usluga. Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u 2022. godini je u prosjeku zabilježen rast nivoa cijena od 14,0% u odnosu na prethodnu godinu. U martovskim makroekonomskim projekcijama DEP-a napominje se da važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u narednom periodu, pored internih dinamika, predstavljaju i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU-27. DEP-ove projekcije makroekonomskih pokazatelja zasnivaju se na Zimskim projekcijama Evropske komisije iz februara 2023. godine. Takođe se pozivaju na posljednje objave referentnih međunarodnih institucija u svijetu kao što su Međunarodni Monetarni Fond i Svjetska Banka, te ističu da pored eksternih dinamika, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji predstavljaju i institucionalni kapaciteti zemlje u provedbi strukturalnih reformi.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine izradila je makroekonomske pokazatelje na nivou Bosne i Hercegovine, koji se daju u slijedećem tabelarnom pregledu⁵ :

⁴ Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine

⁵ Izvor: Direkcija za ekonomsko planiranje BiH (DEP), Makroekonomski pokazatelji mart 2023. godine

Tabela 1.1 – Makroekonomski pokazatelji za BiH za period 2021.- 2026. godine

miliona KM

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Nominalni BDP u mil KM	39.921	44.590	47.438	49.926	52.705	55.666
Nominalni rast u %	12,6	11,7	6,4	5,2	5,6	5,6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	104,7	107,7	104,3	102,5	102,5	102,3
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	38.136	41.407	45.462	48.696	51.425	54.435
Realni rast u %	7,6	3,7	2	2,7	3	3,3
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	2	14	6,1	3,1	2,2	1,9
Potrošnja u mil KM	34.342	39.561	41.638	43.127	44.687	46.206
Realni rast u %	4,3	3,3	1,2	1,2	1,3	1,2
Vladina potrošnja u mil KM	7.536	8.402	8.822	9.114	9.387	9.669
Realni rast u %	3,1	2,8	1,2	0,8	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	26.809	31.159	32.815	34.013	35.300	36.537
Realni rast u %	4,6	3,4	1,3	1,3	1,6	1,3
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	8.367	9.431	9.991	10.539	11.345	12.232
Realni rast u %	4,8	5,3	4	3,6	5,7	6,3
Vladine investicije u mil KM	1.193	1.431	1.512	1.678	1.846	2.030
Realni rast u %	-31,5	14,9	3,5	7,8	6,8	7,7
Privatne investicije u mil KM	7.174	8.000	8.480	8.861	9.499	10.202
Realni rast u %	14,9	3,7	4,1	2,9	5,5	6
Uvoz (robe i usluge) u mil.KM	21.084	27.940	29.630	31.743	34.023	36.905
Nominalni rast u %	26,7	32,5	6,1	7,1	7,2	8,5
Realni rast u %	20,5	18,8	4,7	5,7	5,7	5,9
Izvoz (robe i usluge) u mil.KM	16.485	21.455	23.462	25.866	28.602	31.840
Nominalni rast u %	38,9	30,2	9,4	10,2	10,6	11,3
Realni rast u %	24,6	22,2	6,6	8,3	8,5	8,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,1	21,1	21,5	22,5	23,3	24,1
Bilans tekućeg računa u mil KM	-923	-2.045	-1.754	-1.442	-1.178	-1.090
Rast u %	-17,2	121,8	-16,1	-17,8	-18,3	-7,5
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-2,4	-4,7	-3,7	-2,9	-2,2	-2

Obzirom da eksterne dinamike predstavljaju veoma važnu strukturnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini vrijedi istaći da će najnovija dešavanja u Ukrajini imati veliku ako ne i odlučujuću ulogu za izgled ekonomskog rasta u narednom periodu, što se naročito odnosilo na 2022. i tekuću 2023. godinu. Negativne ekonomske posljedice su već vidljive i ogledaju se kroz porast svjetskih cijena energenata i hrane, nestabilnost na finansijskim tržištima što bi u konačnici moglo ugroziti oporavak svjetske ekonomije iz prethodne godine. Osim eksternih dinamika, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tokom programskog perioda 2023.-2026. godina, predstavljat će i institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturalnih reformi kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u kreiranju istog.

Prema projekcijama DEP-a⁶, u BiH se očekuje realni ekonomski rast od 2,0% u 2023., 2,7% u 2024., 3,0% u 2025. te 3,3% u 2026. godini. Ako se pažljivije posmatra struktura projiciranog ekonomskog rasta u 2023. godini vidljivo je da je doprinos po komponentama rasta ravnomjerno raspodjeljen uz pozitivan doprinos privatne potrošnje, neto izvoza i u nešto manjoj mjeri investicija.

Pod pretpostavkom normalizacije kako eksternih tako i internih dinamika u Bosni i Hercegovini u periodu 2024.-2026. godina se može očekivati ekonomski rast od oko 3,0%. Posmatrano pojedinačno po godinama u 2024. godini očekivana stopa ekonomskog rasta iznosi 2,7%, u 2025. 3,0% i u 2026. godini 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i u manjoj mjeri investicije. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza (roba i usluga), kao i pad inflacije u srednjoročnom periodu, trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u periodu 2024 - 2026. godine očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od 1,4% (2024: 1,3%, 2025: 1,6%, 2026: 1,3%). S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija javnih finansija kroz smanjenje javnih rashoda i istovremeno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u periodu 2024.-2026. godina očekuje ujednačen rast javne potrošnje od oko 0,5%-0,8% na godišnjem nivou. Ako se ima u vidu da bi tokom ovog perioda projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u BDP-u bi se djelimično smanjio na oko 18% na kraju 2024. godine. U ovom vremenskom periodu očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava iz tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicione potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ambijenta, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajniji rast, a time i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a.⁷

⁶ Direkcija za ekonomsko planiranje BiH (DEP), Makroekonomski pokazatelji mart 2023. godine

⁷ Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine

U periodu 2024-2026. godine u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje bruto investicija u stalna sredstva po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 5,2% (2024: 3,6%, 2025: 5,7%, 2026: 6,3%). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 80% ukupnih investicija) kao što je to i ranije navedeno, očekuje se i značajniji doprinos javnih investicija.

Smatra se da bi napredak u procesu evropskih integracija u kombinaciji sa unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese moglo povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. Projekti u okviru izgradnje putne infrastrukture i energetske projekti, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od oko 7,5%, za period 2024. do 2026. godina.

Tako bi u srednjoročnom vremenskom okviru udio javnih investicija u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini bio povećan na približno 3,5% BDP-a.

Stabilno eksterno okruženje uz unaprijeđenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti u zemlji predstavljaju preduslov poboljšanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Samo pod uslovom materijalizacije navedenih eksternih pretpostavki u periodu 2024-2026. godine može se očekivati porast vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom.

U tom slučaju u Bosni i Hercegovini se može očekivati prosječni godišnji rast izvoza od 8,3% pri čemu bi projicirani rast roba i usluga bio prilično ujednačen. Tako bi tokom ovog perioda zahvaljujući ovom izvoznom rastu udio izvoza u BDP-u bio povećan na oko 55% na kraju 2025. godine.

S druge strane, očekuje se da bi se uvoz u ovom vremenskom periodu trebao kretati po nešto sporijoj godišnjoj stopi rasta od 5,8%. Tokom ovog perioda očekuje se prilično izbalansiran rast uvoza roba i rast uvoza usluga.

Posljedica ovakvog kretanja uvoznog rasta bila bi stabilizacija udjela uvoza u BDP-u na oko 65% BDP-a na kraju 2025. godine. Nešto snažniji rast izvoza u odnosu na rast uvoza u srednjem roku bi rezultirao postepenom stabilizacijom vanjskotrgovinskog bilansa, odnosno blago pozitivnim doprinosom ekonomskom rastu, dok bi pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2026.godinom trebala iznositi oko 85%.⁸

⁸ Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine

1.2. Osnovne pretpostavke i ciljevi makroekonomske politike Bosne i Hercegovine i Federacije BiH u periodu 2024.- 2026.godine

Fiskalna politika, usklađena je sa mjerama Reformske agende, u 2023. godini i narednom srednjoročnom periodu fokusirana je na podršci makroekonomskom rastu, u cilju povećanja fiskalnog prostora politikama koje promoviraju dugoročni rast i suzbijaju sivu ekonomiju. Ključne aktivnosti prvenstveno podrazumijevaju djelovanje u pravcu stvaranja povoljnog i stabilnog poslovnog okruženja, atraktivnog za povećan priliv i domaćih i stranih investicija, kao glavnog generatora prognoziranog srednjoročnog makroekonomskog rasta. Provedbu planiranih aktivnosti i dalje prati nastavak reformi u cilju kreiranja stabilnog poreznog sistema i približavanja istog standardima Evropske unije.

Osnovni makroekonomski ciljevi FBiH u narednom srednjoročnom periodu su:

- Makroekonomska stabilnost
- Stabilnost finansijskog sektora
- Restrukturiranje javne potrošnje i očuvanje socijalne stabilnosti
- Očuvanje tržišta rada i provođenje mjera za povećanje zaposlenosti
- Održivi razvoj
- Evropske integracije
- Socijalna uključenost.

Najvažniji cilj u narednom srednjoročnom periodu je očuvanje i dalje jačanje makroekonomske stabilnosti Federacije BiH. U planiranju vlastitog napretka, mora se početi od reformi u socijalnom i ekonomskom sektoru. Trebaju se stvarati uslovi i pretpostavke za punu zaposlenost radne snage i korištenje proizvodnih kapaciteta, koji bi trebali dati krajnji rezultat, povećanje bruto domaćeg proizvoda.

Makroekonomska stabilnost Federacije BiH može biti ugrožena ako bi se nastavilo akumuliranje fiskalnih deficita i nekontrolirano zaduživanje te visoki deficiti tekućeg računa, pa se stoga moraju preduzeti mjere za prilagođavanje uslovima koje diktira postojanje valutnog odbora sa ciljem da se doprinese stabilnosti valute i cijena.

Evropske integracije, kao makroekonomski cilj, omogućit će Federaciji BiH dobijanje dopunskih finansijskih sredstava za potrebe procesa evropskih integracija, od kojih je najznačajnija predpristupna finansijska pomoć Evropske unije (IPA).

Poglavlje 2 - Srednjoročna porezna politika i prognoza direktnih i indirektnih poreza

U ovom poglavlju su izložene projekcije prihoda koje se očekuju za finansiranje javne potrošnje u toku srednjoročnog perioda, a na osnovu projiciranih makroekonomskih pokazatelja i postojećih poreznih politika. Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda za period 2024.- 2026.godina bit će orjentisani na nastavku aktivnosti predlaganja zakonskih rješenja radi osiguranja ambijenta za privredni rast društva, stabilnih i predvidivih uslova poslovanja i jačanje prihodovne strane budžeta svih nivoa vlasti uz poboljšanje naplate javnih prihoda kao osnovnog agregata za planiranje razvojnih, socijalnih i drugih društvenih potreba i obaveza.

Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda u FBiH, a koji će imati utjecaj na Tuzlanski kanton i gradove/općine na području kantona za period 2024. - 2026. godina bit će orijentisani na nastavak aktivnosti izrade prijedloga zakonskih rješenja kojima će se doprinijeti osiguranju i očuvanju ambijenta pogodnog privrednom rastu, sa stabilnim i predvidivim uslovima poslovanja, te poboljšanju naplate javnih prihoda.

Također, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na pojačanom inspekcijskom nadzoru s ciljem poticanja poštivanja propisa u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

Usvajanjem inicijative za izmjenu zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH od strane Parlamenta Federacije BiH („Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine” broj: 17/22), omogućena je ravnopravnija raspodjela javnih prihoda po kantonima, između ostalog i Tuzlanskog kantona, a čija je puna primjena počela od 01. januara 2023.godine.⁹

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH prate pozitivna makroekonomska očekivanja u kretanju onih agregata sa kojim su u značajnoj korelaciji. Kod nekih stavki, u cilju očuvanja fiskalne discipline, već unutar osnovnog scenarija uključeni su i procijenjeni efekti pojedinih visokih rizika po ostvarenje makroekonomskih prognoza. Projekcije su usko vezane za pretpostavljenu brzinu oporavka ekonomije u postpandemijskom periodu, ali i sa najnovijim negativnim dešavanjima u Ukrajini, koja su se odrazila na cjelokupnu ekonomiju. Obzirom na krajnju nepredvidivost mogućih budućih šokova, posebno kada je riječ o stanju inflacije, moguće su značajne promjene u krajnjem ishodu makroekonomskih pretpostavki, pa tako i projekcija javnih prihoda.

Srednjoročne projekcije prihoda za period 2024.-2026. godina prate pozitivne makroekonomske prognoze za navedeni period, ali istovremeno zadržavajući određeni nivo opreznosti i konzervativnosti u procjenama.¹⁰

⁹ Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine

¹⁰ Odjeljenje za makroekonomsku analizu, OMA Bilten broj: 215/216, maj/juni 2023

2.1. Indirektni porezi

Kada je riječ o projekcijama prihoda od indirektnih poreza, iste su bazirane na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinstvenom računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA) iz aprila 2023. godine. Na osnovu srednjoročnih kretanja krajnje potrošnje izvršena je procjena učešća Federacije BiH u međuentitetskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživog dijela ovih prihoda za raspodjelu korisnicima Federacije BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga u periodu 2023-2026. godina.

Ostvarenje projektiranog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2024. – 2026.godina je podložno sljedećim rizicima: (1) svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i (2) rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od indirektnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

Svaki neplanirani događaj u 2023. godini, koji se u značajnoj mjeri može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, eventualno će dovesti i do ponovnog vanrednog revidiranja projekcija prihoda.

Uzimajući u obzir makroekonomske prognoze viših nivoa vlasti kada je u pitanju srednjoročna fiskalna politika, Grad Tuzla će u narednom periodu imati za prioritet da u okviru svojih nadležnosti nastavi sa poduzimanjem mjera usmjerenih na poboljšanje fiskalnih kapaciteta i jačanju fiskalne održivosti, pri tome se vodeći kao i do sada racionalnim ulaganjima i trošenju raspoloživih budžetskih sredstava obzirom na cjelokupnu ekonomsku situaciju koja je dosta neizvjesna.

Obzirom da su projekcije prihoda usko vezane za privredni rast, najveći rizik po projekcije kojim smo se vodili pri izradi ovog dokumenta je neuspjeh u ispunjavanju ciljeva privrednog rasta.

Prihodi prikupljeni po osnovu indirektnih poreza (PDV-a, carinskih dadžbina i akciznih dažbina) uplaćuju se na Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje nakon čega se raspodjeljuju sljedećim redoslijedom:

1. Otplata vanjskog duga,
2. Raspodjela na račun rezervi,
3. Raspodjela sredstava za potrebno finansiranje institucija BiH,
4. Raspodjela prihoda između entiteta i Brčko Distrikta.

Nakon raspodjele sredstava za otplatu vanjskog duga, preostalo se raspodjeljuje između entiteta i nižih nivoa vlasti. U skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH („Službene novine FBiH“ broj 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22) prihodi sa Jedinstvenog računa se dijele kako slijedi:

1. Finansiranje funkcija Federacije 34,93 %
2. Finansiranje funkcija kantona 51,23 %
3. Finansiranje funkcija jedinica lokalne samouprave 8,42 %
4. Finansiranje funkcija Grada Sarajeva 0,25%
5. Direkcija za ceste 3,90 %

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH je detaljno regulirana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcija za ceste, te puna primjena modela raspodjele prihoda po osnovu indirektnih poreza između svih nivoa vlasti u Federaciji BiH na osnovu propisane formule sa utvrđenim kriterijima iz Zakona o pripadnosti javnih prihoda, koja je i korištena prilikom izrade projekcija za ove nivoe vlasti.

Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 54/20, 55/20-Isp, 63/20, 88/20, 28/21, 56/21, 83/21, 01/22, 34/22, 57/22, 76/22, 93/22, 94/22, 10/23 i 37/23), definisano je da od ukupno doznačenog iznosa prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa koji pripadaju nadležnim kantonalnim organima za ceste, kantonalni organi za ceste usmjeravaju 42% sredstava na račun općinskih organa, što čini 25% ukupno doznačenih sredstava. Takođe, definisano je da od ukupno doznačenog iznosa prihoda od putarine u iznosu od 0,25 KM po jednom litru, za izgradnju autocesta i drugih cesta koji pripadaju nadležnim kantonalnim organima za ceste, kantonalni organi za ceste usmjeravaju 42% sredstava na račun općinskih organa, što čini 25% ukupno doznačenih sredstava.

2.2. Direktni porezi

U skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH, kantoni i općine prikupljaju niz direktnih poreza, koji uključuju porez na dobit pravnih lica, porez na dohodak, porezi na imovinu, kao i neporezne prihode po osnovu kantonalnih i federalnih propisa o porezima na imovinu i niz drugih neporeznih prihoda, koji im omogućavaju finansiranje ustavom utvrđenih funkcija.

Služba za budžet i finansije grada Tuzle uradila je projekciju prihoda od direktnih poreza u Dokumentu okvirnog Budžeta Grada Tuzle za 2024.-2026. godinu na bazi izvršenja 2022.godine, procijenjenih prihoda za 2023.godinu i Revidiranih projekcija koje su dostavljene od strane Ministarstva finansija TK za općine Tuzlanskog kantona.¹¹

¹¹ „Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026.godina, broj:07/1-I1- 12540 /23 od 22.05.2023.godine“

Poglavlje 3 - Prihodi budžeta Grada Tuzle

3.1. Ukupno raspoloživi prihodi

Projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za Budžet Grada Tuzle za period 2024.- 2026. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenih od strane Ministarstva finansija TK za gradove/općine Tuzlanskog kantona iz mjeseca maja 2023.godine.

Revidirane projekcije prihoda zasnovane su na historijskom i tekućem trendu naplate prateći pozitivne prognoze kretanja ključnih makroekonomskih parametara Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP), koji ukazuju na postepeni oporavak ekonomije, pod pretpostavkom normalizacije eksternih faktora i internih dinamika u BiH.¹²

Tabela 3.1.1. Tabela pregled pripadajućih direktnih i indirektnih poreza po Revidiranim projekcijama iz maja 2023.godine za Grad Tuzlu¹³

PRIHODI OD DIREKTNIH I INDIREKTNIH POREZA OD VIŠIH NIVOVA VLASTI	REVIDIRANE PROJEKCIJE MAJ 2023.GODINE		
	2024	2025	2026
PDV	14.743.389,00	16.092.999,00	17.407.040,00
POREZ NA DOHODAK	19.964.819,00	22.818.799,00	26.137.325,00

Iz Tabele 3.1.1. evidentno je da srednjoročne projekcije prihoda za period 2024.- 2026.godina prate pozitivne makroekonomske prognoze za navedeni period, ali istovremeno zadržavajući određeni nivo opreznosti i konzervativnosti u procjenama, imajući u vidu da se svaki neplanirani događaj u 2023. godini, može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, te eventualno dovesti i do vanrednog revidiranja projekcija prihoda za period 2024.- 2026.godina.

¹² „Odjeljenje za makroekonomsku analizu, Bilten broj 215/216, maj/juni 2023 godina

¹³ „Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026.godina, broj:07/1-11- 12540 /23 od 22.05.2023.godine“

Projekcije ukupno raspoloživih sredstava u Dokumentu okvirnog budžeta Grada Tuzle u periodu 2024.- 2026.godina ilustruje slijedeći tabelarni pregled (Tabela 3.1.3.) :

Tabela 3.1.3. Revidirane projekcije poreznih i neporeznih prihoda, primitaka i sredstava Grada Tuzle za 2023.godinu i period 2024.- 2026.godina

Naziv prihoda	Izvršenje 2022	Plan 2023	Projekcije		
			2024	2025	2026
UKUPNO (I + II + III)	77.821.714,90	78.548.076,65	62.406.400,00	66.521.081,00	71.479.591,50
I/ UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (A+B+C+D)	63.529.155,94	63.747.667,89	62.406.400,00	66.521.081,00	71.479.591,50
A. UKUPNO PRIHODI BUDŽETA (A.1. + A.2.)	57.085.778,47	58.153.145,21	60.964.400,00	65.079.081,00	69.897.591,50
A.1. Porezni prihodi (1 do 6)	39.743.575,64	40.105.369,00	44.538.400,00	48.663.081,00	53.484.579,00
1.Porez na dobit	1.425,87	0,00	0,00	0,00	0,00
2.Porez na plaće (zaostale uplate)	2.911,71	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
3.Porez na imovinu	8.788.956,83	7.621.237,00	7.350.000,00	7.080.000,00	7.080.000,00
4.Porez na prodaju dobara i usluga, ukupni promet ili dodanu vrijednost (zaostale uplate)	8.847,97	0,00	0,00	0,00	0,00
5.Prihodi od indirektnih poreza	16.693.455,18	16.228.662,00	17.223.581,00	18.764.282,00	20.267.254,00
6.Porez na dohodak	14.247.978,08	16.253.470,00	19.962.819,00	22.816.799,00	26.135.325,00
A.2. Neporezni prihodi (1 do 9)	17.342.202,83	18.047.776,21	16.426.000,00	16.416.000,00	16.413.012,50
1.Prihodi od poduz.aktivnosti i imovine, i prihodi od pozitivnih kurnih razlika	1.131.151,91	671.300,00	684.000,00	684.000,00	684.000,00
2.Naknade i takse	3.949.196,33	3.827.000,00	3.895.000,00	3.895.000,00	3.892.012,50
3.Novčane kazne (neporezne prirode)	38.487,10	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00
4. Sredstva u dijelu Fonda za zaštitu od požara i vatrogastva	105.411,85	85.093,67	100.000,00	100.000,00	100.000,00
5. Sredstva u dijelu Fonda za komunalnu infrastrukturu (Komunalne naknade i takse i ostale naknade i takse)	6.298.586,97	6.110.000,00	6.110.000,00	6.100.000,00	6.100.000,00
6.Prihodi od naknada (neporezne prirode) – Sred.od naknade ostvarene radom termoelektrana	3.874.116,25	3.800.000,00	3.800.000,00	3.800.000,00	3.800.000,00
7.Sredstva u dijelu stambenog fonda za socijalno stanovanje	99.178,30	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
8. Sredstva u dijelu Fonda za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara	1.844.757,99	3.217.382,54	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
9. Sredstva Fonda za skloništa	1.316,13	202.000,00	202.000,00	202.000,00	202.000,00
B. PRIMICI OD DIREKTOG ZADUŽENJA	823.967,93	1.865.310,04	0,00	0,00	0,00
C. PRIMICI OD PRODAJE	1.234.196,70	1.050.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00

Naziv prihoda	Izvršenje 2022	Plan 2023	Projekcije		
			2024	2025	2026
D. NAMJENSKA I VLASTITI SREDSTVA, GRANTOVI, DONACIJE, PRIMICI I VLASTITI PRIHODI (1 do 5)	4.385.212,84	2.679.212,64	1.342.000,00	1.342.000,00	1.482.000,00
1. Namjenska sredstva Fonda za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara	43.413,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
2. Sredstva Fonda za komunalnu infrastrukturu (Sredstva za uređenje gradskog građ.zemljišta)	2.591.614,89	1.026.567,35	440.000,00	440.000,00	440.000,00
3. Grantovi, donacije, primici i vlastiti prihodi – Grad Tuzla	1.551.969,31	1.383.940,61	707.000,00	707.000,00	847.000,00
4. Grantovi, donacije, primici i vlastiti prihodi – Javne ustanove	198.215,64	168.704,68	95.000,00	95.000,00	95.000,00
5. Namjenska sredstva Fonda za zaštitu od požara i vatrogastva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. / NEUTROŠENA KREDITNA SREDSTVA	500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III. / SUFICIT/DEFICIT IZ PRETHODNE GODINE	13.792.558,96	14.800.408,76	0,00	0,00	0,00

Očekivani nivo ukupnih budžetskih sredstava koja su na raspolaganju za finansiranje funkcija Budžeta Grada Tuzle u 2023. godini iznosi 78.548.076,65 KM, što je više za 0,92% u poređenju sa ostvarenjem u 2022.godini koje je iznosilo od 77.832.348,00 KM.

Projekcija bužetskih sredstava za 2024.godinu, kao i za naredne dvije godine, je znatno manja u odnosu na Budžet 2023.godine iz razloga što su u Budžet 2023.godine uključena i raspoređena sredstva ostvarenog suficita iz 2022.godine u iznosu od 14.800.408,76 KM, uključena su i raspoređena sredstva po osnovu kredita za komunalnu infrastrukturu u iznosu od 1.865.310,04 KM.

Projektovani nivo prihoda u 2024.godini iznosi 62.406.400,00 KM, u 2025.godini 66.521.081,00 KM, te u 2026.godini 71.479.591,50 KM. Iz datih projekcija evidentno je da projektovani iznos ukupnih prihoda u 2024.godini ima ukupno smanjenje u odnosu na plan Budžeta 2023.godine za 20,55% . Projektovani prihodi u 2025.godini su veći za 6,59% u odnosu na projekcije za 2024.godinu, dok je u 2026.godini evidentno značajnije povećanje od 7,45% u odnosu na projekcije 2025.godine.

3.1.1. Porezni prihodi

Prihodi od indirektnih poreza

U Budžet Grada Tuzle prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda od indirektnih poreza uplaćuje se dio poreza na dodanu vrijednost (PDV), dio poreza koji pripada Direkciji cesta i dio poreza za finansiranje autocesta u FBiH, a uplaćuje se prema zakonom određenim kriterijima jedinicama lokalne samouprave.

Najznačajniji u ovoj grupi prihoda je prihod od PDV-a, koji je u DOB-u planiran u skladu sa smjernicama datim od strane viših nivoa vlasti sa projekcijom rasta za predstojeći trogodišnji period.¹⁴

Projekcija PDV-a za 2024.godinu iznosi 14.743.389,00 KM, što je za 6,24 % više u odnosu na plan 2023.godine koji iznosi 13.877.482,00 KM.

Prema projekcijama datim od viših nivoa vlasti, iznos PDV-a u 2025.godini je veći za 9,15 % u odnosu na iznos projekcije za 2024.godinu i iznosi 16.092.999,00 KM, dok se u 2026.godini predviđa značajnije povećanje za 8,17 % u odnosu na projekcije za 2025.godinu i iznosi 17.407.040,00 KM.

Porez na dohodak

Projekcije prihoda od poreza na dohodak u periodu 2024.- 2026. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenih od strane Ministarstva finansija TK za gradove/općine Tuzlanskog kantona iz mjeseca maja 2023.godine¹⁵.

Prihodi od poreza na dohodak, u skladu sa važećim projekcijama datim od strane viših nivoa vlasti¹⁶, u 2024. godini iznose 19.962.819,00 KM i veći su za 22,82 % u odnosu na plan 2023. godine, za koju je planirano ostvarenje u iznosu od 16.253.470,00 KM.

Prihodi od poreza na dohodak prema projekcijama za 2025.godinu iznose od 22.816.799,00 KM, a što je za 14,30 % više u odnosu na 2024.godinu.

Najznačajniji rast ovih prihoda predviđa se u 2026.godini za koju je planirano ostvarenje u iznosu od 26.135.325,00 KM, što je za 14,54 % više u odnosu na iznos projekcija za 2025.godinu.

¹⁴ „Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026.godina, broj:07/1-11- 12540 /23 od 22.05.2023.godine“

¹⁵ „Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026.godina, broj:07/1-11- 12540 /23 od 22.05.2023.godine“

¹⁶ „Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026.godina, broj:07/1-11- 12540 /23 od 22.05.2023.godine“

Porezi na imovinu

Ovi porezi obuhvataju porez na imovinu od fizičkih i pravnih lica, porez na nasljeđe i darove, porez na promet nepokretnosti fizičkih i pravnih lica i ostale poreze na imovinu koji se naplaćuju i raspoređuju između budžeta kantona i općina prema kantonalnim propisima.

Projekcije ovih prihoda za 2024.godinu iznose 7.350.000,00 KM, i manje su za 3,56 % u odnosu na planirani nivo ostvarenja u 2023.godini koji iznosi 7.621.237,00 KM.

U 2025.i 2026.godini prihodi od poreza na imovinu planirani su u iznosu 7.080.000,00 KM, što je za 3,67 % manje u odnosu na projekcije istih u 2024.godini.

3.1.2. Neporezni prihodi

Neporezni prihodi uključuju:

- Sredstva od naknade ostvarene radom termoelektrana
- Komunalne naknade i takse
- novčane kazne
- posebne naknade
- ostali neporezni prihodi (uključujući i vlastite prihode budžetskih korisnika)
- naknade po osnovu dodjele i korištenja građevinskog zemljišta i građenje (NKGZ, prihodi od rente)

Očekivani ukupni iznos prikupljenih neporeznih prihoda u 2024.godini iznosi 16.426.000,00 KM, te se i u naredne dvije godine, 2025. i 2026., predviđa ostvarenje neporeznih prihoda na nivou 2024.godine.

Veoma značajan prihod u ovoj grupi prihoda su sredstva koja se planiraju ostvariti od naknade koju po Zakonu uplaćuje JP Elektroprivreda BiH kao ekološku naknadu. Ova sredstva planiraju se na godišnjem nivou od 3,8 miliona KM i čine 23 % ukupno planiranih neporeznih prihoda.

3.2. Rizici po projekcije prihoda

Projekcije prihoda su usko vezane za ekonomski rast. Eksterno okruženje predstavlja ključnu strukturnu odrednicu domaće ekonomije, pa stoga i ključni rizik po ekonomski rast leži u eventualnom slabljenju izvozne tražnje, što bi dovelo do smanjenja izvoza bh. proizvoda na inostrana tržišta, posebno izvoza na tržišta zemalja EU.

Rizici ostvarenja projiciranih prihoda mogu biti:

- veće usporavanje predviđenog ekonomskog rasta;
- nepredviđene promjene poreznih politika (odsustvo stabilnih koeficijenata raspodjele indirektnih poreza i nepredviđene promjene istih i dr.);
- makroekonomske pretpostavke;
- promjena nivoa zaduženosti Federalnog budžeta (otplate vanjskog duga FBiH);
- razvoj drugih događaja (efikasnost porezne uprave u kontroli naplate javnih prihoda, mogućnost elementarne nepogode).

Obzirom da su rizici po projekcije najvećim dijelom vezani za vanjske faktore (situaciji vezanoj za rat u Ukrajini i energetske krizu), neizvjesnost povezana sa projekcijama je na visokoj razini. Razvoj događaja na ukrajinskom ratištu i rješavanje globalnih energetske probleme predstavljaju glavne rizike po načinjene projekcije. S duge strane, na ostvarenje projekcija utjecat će i unutrašnji faktori vezani za kompleksnu administrativnu organizaciju Federacije BiH, složen sistem donošenja odluka, spor tempo provođenja reformskih mjera isl. Eventualna kašnjenja u provođenju strukturnih reformi mogla bi se negativno odraziti na privredni rast. Također, rizik koji se odnosi na migraciju stanovništva pogotovo aktivnog radnog stanovništva iz Federacije BiH u konačnici bi mogao imati negativan odraz na produktivnost te rezultirati sporijim rastom BDP - a od projektovanog. Postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od indirektnih poreza zbog ogromnih nepoznanica u pogledu dešavanja u Ukrajini i razvijanja epidemiološke situacije u zemlji i okruženju. Ostvarenje projektiranog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2024. -2026.godina je podložno sljedećim rizicima: svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od indirektnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza su usko vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svi rizici koje DEP pominje u svojim projekcijama po automatizmu predstavljaju i rizike za projekcije prihoda od indirektnih poreza, pošto svako odstupanje realizacije DEP-ovih parametara od njihovih projektiranih vrijednosti neizbježno dovodi i do odstupanja realiziranih od projektiranih prihoda od indirektnih poreza.¹⁷

Veliki uticaj i rizik za stabilne projekcije prihoda za naredni period predstavlja vanjski dug FBiH, jer je Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u FBiH predviđeno da se iz sredstava PDV-a, koja su sa JRT dodijele za finansiranje Federacije, kantona, općina i Direkcije cesta,

¹⁷ Odjeljenje za makroekonomsku analizu, Bilten broj 215/216, maj/juni 2023 godina

prvo izvrši otplata vanjskog duga Federacije, te se onda vrši raspodjela ostatka sredstava na ostale korisnike.

Izvršenje raspoloživih prihoda po osnovu indirektnih poreza za budžetske korisnike u Federaciji BiH direktno će ovisiti i o visini otplate vanjskog duga, s obzirom da se ukupan iznos prihoda s Jedinственog računa, koji pripada Federaciji BiH, u skladu s članom 21. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni novine BiH“, broj: 44/03) umanjuje za iznos sredstava potrebnih za servisiranje inozemnog duga Federacije BiH.¹⁸

Projekcije su rađene pod pretpostavkom da neće doći do prenosa nadležnosti između jedinica lokalne samouprave i drugih nivoa vlasti, kao i zakonskih promjena u oblasti indirektnog oporezivanja.

Poglavlje 4. Struktura potrošnje u javnom sektoru

U ovom poglavlju je opisana politika javnih rashoda i dat kratak pregled ključne problematike vezane za oblasti upravljanja resursima javnog sektora. Data je analiza strukture javnih rashoda po glavnim ekonomskim stavkama i trendovi njihovih kretanja tokom protekle dvije godine. Ova analiza je važan element procesa srednjoročnog planiranja budžeta jer daje kontekst i osnovu za izradu planova budžetske potrošnje i gornjih granica rashoda.

U skladu sa planiranim okvirom raspoloživih sredstava i prihvaćenom politikom javnih rashoda, u ovom poglavlju date su preporuke o strukturi budžetske potrošnje za naredni trogodišnji period po glavnim ekonomskim stavkama.

S tim u vezi, detaljno su razmotrene pojedine kategorije troškova, uključujući plaće i naknade, materijalne troškove, transfere i kapitalnu potrošnju unutar budžeta Grada Tuzla. Kao i prethodnih godina, planiranje budžeta će se oslanjati na načela stabilizacijskog djelovanja fiskalne politike kroz smanjenje javne potrošnje.

Grad Tuzla je čvrsto opredijeljen za nastavak provođenja mjera štednje javne potrošnje u periodu 2024.- 2026.godine, čiji je osnovni cilj održavanje stabilnog fiskalnog sistema, održavanje budžetske ravnoteže i kontrola javne potrošnje.

Mjere štednje javne potrošnje će se nastaviti provoditi kao i u prethodnim godinama, kroz ograničavanje rasta tekućih rashoda, uz istovremeno nastojanje očuvanja socijalne pravednosti i zaštite najugroženijih grupa stanovništva i boračkih populacija, te osiguranje aktivnog doprinosa povećanju investicionih aktivnosti. Ovo uključuje veću kontrolu troškova materijala i usluga, restriktivno planiranje i veću kontrolu tekućih i kapitalnih transfera, kao i realno planiranje nabavke stalnih sredstava.

¹⁸ Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. - 2026.godina, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023.godine

4.1. Rashodi Budžeta Grada Tuzle

U Budžetu Grada Tuzle za 2024.godinu planirani iznos sredstava manji je za cca. 20% u odnosu na plan 2023.godine, iz razloga što nisu planirana sredstva koja se uključuju u budžet po osnovu suficita.

Zahtjevi budžetskih korisnika u dijelu rashoda po osnovu prihoda od sopstvene djelatnosti (vlastiti prihodi) i namjenskih sredstva uglavnom su uvaženi kroz trogodišnji period.

Imajući u vidu da su zahtjevi budžetskih korisnika bili veći za cca.5,5 miliona KM u odnosu na indikativne granice u okviru kojih su se budžetski korisnici trebali kretati, nije se moglo udovoljiti svim zahtjevima, prvenstveno zbog racionalizacije troškova i potrebne opreznosti pri određivanju indikativnih gornjih granica imajući u vidu rizike za period na koji se odnosi Dokument okvirnog Budžeta Grada Tuzle, a sve u cilju održavanja ravnoteže prihoda i rashoda i nastojanja da se izbjegne nastanak deficita u budućem periodu.

Radi lakšeg analiziranja kretanja procijenjenih rashoda i izdataka daje se slijedeći pregled indikativnih gornjih granica ukupnih rashoda i izdataka Budžeta Grada Tuzle za period 2024.- 2026.godina :

Tabela 4.1.1.- Rashodi i izdaci

	Izmjene i dopune Plana 2023.	Projekcija 2024.	index (2024/ Plan 2023)	Projekcija 2025.	index (2025/ 2024)	Projekcija 2026.	index (2026/ 2025)
UKUPNO RASHODI I IZDACI	78.548.076,65	62.406.400,00	79,45	66.521.081,00	106,59	71.479.591,50	107,45
-finansirani iz budžeta	75.868.864,01	61.064.400,00	80,49	65.179.081,00	106,74	69.997.591,50	107,39
-finansirani iz namjenskih i vlastitih sredstava, grantova i donacija	2.679.212,64	1.342.000,00	50,09	1.342.000,00	100,00	1.482.000,00	110,43

Rashodi i izdaci finansirani iz budžeta u 2024.godini predviđaju se u iznosu od 61.064.400,00KM, što je manje u odnosu na plan 2023. godine za cca. 14,8 miliona KM ili 19,51%, dok su u 2025. godini veći za 6,74% u odnosu na projekcije 2024.godine, a u 2026. godini planirani u iznosu od 69.997.591,50 KM, što je za 7,39 % više u odnosu na projekcije za 2025.godinu.

Projekcije rashoda i izdataka iz namjenskih i vlastitih sredstava, grantova i donacija za 2024.godinu iznose 1.342.000,00 KM, što je za 50% manje od plana 2023.godine.

Projekcije ovih rashoda za 2025.godinu iznose 1.342.000,00 , odnosno na nivou projekcija za 2024.godinu.

U 2026.godini projekcije ovih rashoda iznose 1.482.000,00 KM, i veće su za 10,43 % u odnosu na projekcije 2025.godine.

U tabeli (Tabela 4.1.2.) koja slijedi izvršen je prikaz rashoda i izdataka iz budžetskih sredstava po ekonomskim kodovima, te ukupni troškovi po osnovu prihoda od sopstvene djelatnosti, namjenskih sredstava, grantova i donacija:

Tabela 4.1.2. - Rashodi, izdaci i finansiranje u Budžetu grada Tuzle za periodu 2024.-2026.godina

		Izmjene i dopune Plana 2023.	Projekcija 2024.	index (2024/ Plan 2023)	Projekcija 2025.	index (2025/ 2024)	Projekcija 2026.	index (2026/ 2025)
	UKUPNO RASHODI I IZDACI (I + III)	78.548.076,65	62.406.400,00	79,45	66.521.081,00	106,59	71.479.591,50	107,45
	I RASHODI I IZDACI IZ BUDŽETSKIH SREDSTAVA (II+IV)	75.868.864,01	61.064.400,00	80,49	65.179.081,00	106,74	69.997.591,50	107,39
	II UKUPNO (A+B+C)	73.048.864,01	58.886.300,00	80,61	63.292.681,00	107,48	68.111.191,50	107,61
600000	A) TEKUĆA REZERVA	77.000,00	70.000,00	90,91	100.000,00	142,86	100.000,00	100,00
610000	B) TEKUĆI IZDACI	54.223.891,86	51.605.630,50	95,17	53.533.920,50	103,74	55.614.500,00	103,89
611000	PLAĆE I NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	17.084.100,00	17.489.700,00	102,37	18.902.100,00	108,08	18.970.300,00	100,36
611100	Bruto plaće i naknade	14.627.810,00	14.797.100,00	101,16	16.109.700,00	108,87	16.215.700,00	100,66
611200	Naknade troškova zaposlenih	2.456.290,00	2.692.600,00	109,62	2.792.400,00	103,71	2.754.600,00	98,65
612000	DOPRINOSI POSLODAVCA	1.635.340,00	1.631.200,00	99,75	1.775.100,00	108,82	1.786.200,00	100,63
612100	Doprinosi poslodavca	1.635.340,00	1.631.200,00	99,75	1.775.100,00	108,82	1.786.200,00	100,63
613000	UKUPNO IZDACI ZA MATERIJAL I USLUGE	20.170.379,25	19.038.700,00	94,39	19.569.270,50	102,79	21.686.400,00	110,82
614000	UKUPNO TEKUĆI TRANSFERI	12.103.600,00	10.961.400,00	90,56	10.876.400,00	99,22	10.776.400,00	99,08
615000	KAPITALNI TRANSFERI	3.139.472,61	2.428.000,00	77,34	2.403.000,00	98,97	2.403.000,00	100,00
616000	IZDACI ZA KAMATE I OSTALE NAKNADE	168.000,00	126.630,50	75,38	108.050,00	85,33	92.200,00	85,33
820000	C) UKUPNO KAPITALNI IZDACI	18.747.972,15	7.210.669,50	38,46	9.658.760,50	133,95	12.396.691,50	128,35
821000	IZDACI ZA NABAVKU STALNIH SREDSTAVA	18.747.972,15	7.210.669,50	38,46	9.658.760,50	133,95	12.396.691,50	128,35
	III UKUPNO NAMJENSKA I VLASTITA SRED.,GRANTOVI, DONACIJE I VLASTITI PRIHODI (D)	2.679.212,64	1.342.000,00	50,09	1.342.000,00	100,00	1.482.000,00	110,43
	D) Rashodi i izdaci po osnovu namjenskih i vlastitih sredstva, grantova i donacija	2.679.212,64	1.342.000,00	50,09	1.342.000,00	100,00	1.482.000,00	110,43
	IV OTPLATE DUGOVA,GARANCIJE I FINANSIRANJE	2.820.000,00	2.178.100,00	77,24	1.886.400,00	86,61	1.886.400,00	100,00

4.2. Plaće i naknade troškova zaposlenih

Finansiranje plaća, doprinosa zaposlenih i naknada troškova zaposlenih u Gradskoj upravi Tuzla i Javnim ustanovama predviđa se iz slijedećih sredstava u narednom trogodišnjem periodu kako slijedi:

Tabela 4.2.1.- Bruto plaće i naknade troškova zaposlenih u Gradskoj upravi Tuzle u periodu 2023.- 2025.godina

	Izmjene i dopune Plana 2023	Projekcija		
		2024.	2025.	2026.
I UKUPNO PLAĆE I DOPRINOSI POSLODAVCA - ekonomski kodovi 611100 i 612100	16.317.350,00	16.441.300,00	17.897.800,00	18.014.900,00
- iz budžetskih sredstava	16.263.150,00	16.428.300,00	17.884.800,00	18.001.900,00
- iz vlastitih prihoda	54.200,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00
II UKUPNO NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	2.471.290,00	2.713.600,00	2.813.400,00	2.775.600,00
- iz budžetskih sredstava	2.456.290,00	2.692.600,00	2.792.400,00	2.754.600,00
- iz vlastitih prihoda	15.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00
UKUPNO PLAĆE I NAKNADE (I + II)	18.788.640,00	19.154.900,00	20.711.200,00	20.790.500,00

Predviđena izdvajanja za bruto plaće, doprinose poslodavca i naknade troškova zaposlenih iz budžetskih i vlastitih sredstava za 2024.godinu iznose ukupno 16.441.300,00 KM, što je za 0,76 % više u odnosu na plan 2023.godine. U 2024.godini predviđena su izdvajanja za ove namjene u iznosu od 17.897.800,00 KM, što je za 8,8 % više u odnosu visinu projekcije za 2024.godinu, dok su u 2026.godini planirana skoro na nivou 2025.godine, sa povećanjem od 0,65%.

U okviru ovih sredstava, bruto plaće su uvećane po osnovu radnog staža (minuli rad) kroz trogodišnji period, planiranog zapošljavanja i planiranog rasta bruto plaća u procentu od cca 5%.

Poglavlje 5 - Budžetski prioriteti za period 2024. - 2026.godine

Osnovna funkcija DOB-a Grada Tuzle za period 2024.- 2026.godine, je da pored osiguranja fiskalne discipline budžetskih korisnika osigura alokaciju budžetskih sredstava u skladu sa strateškim prioritetima utvrđenim u Strategiji razvoja Grada Tuzle do 2026.godine.

Uzimajući u obzir nestabilnost ekonomije koja je po okončanju pandemije virusa Covid-19 dodatno produbljena inflatornim pritiscima nastalih eskalacijom rata u Ukrajini, kao i neizvjesnost njenog trajanja, prilikom određivanja gornjih granica rashoda krajnje se oprezno pristupilo planiranju budžeta vodeći se budžetskim principima uravnoteženosti i ekonomičnosti, imajući u vidu da svaki neplanirani događaj u drugoj polovini 2023.godine može u značajnijoj mjeri uticati na projekcije javnih prihoda i eventualno dovesti do vanrednog revidiranja trenutnih projekcija te ugroziti ravnotežu budžeta na svim nivoima vlasti, samim tim i lokalnom.

S toga je neophodno nastaviti mjere štednje i smanjenje potrošnje iz gradskog budžeta planiranih za razdoblje 2024.- 2026. godina na većini glavnih kategorija rashoda, obzirom da je cilj izrade Dokumenta okvirnog budžeta kreiranje kvalitetnijeg strateškog osnova za srednjoročno planiranje budžeta i pripremu godišnjih budžeta, kroz povezivanje trogodišnjih projekcija rashoda sa utvrđenim srednjoročnim prioritetima Grada.

Imajući u vidu naprijed navedeno, utvrđeni prioriteti bili su polazna osnova kod donošenja odluka o predloženim prioritetima potrošnje, a u skladu s tim i budžetskim ograničenjima za naredni trogodišnji period.

Prijedlozi prioriteta potrošnje i početnih gornjih granica rashoda iskazanih u tabelarnom dijelu DOB za period 2024.- 2026. godine utvrđeni su na osnovu sljedećih elemenata:

- Strategije razvoja Grada Tuzle 2012 - 2026.godine (revidirana za period 2019. – 2021.),
- utvrđenim prioritetima Grada Tuzle među kojima je najznačajniji stvaranje uslova za povećanje zaposlenosti na području grada,
- fiskalne politike Grada Tuzle i okvira raspoloživih sredstava;
- dostavljenih finansijskih zahtjeva budžetskih korisnika.

Gradska uprava, vođena uvjerenjem da strateško planiranje predstavlja ključni instrument za proaktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem, inicirala je proces revizije Strategije razvoja Grada Tuzle 2012 - 2026.godine (u daljnjem tekstu: Strategija) , uz podršku UNDP LID (Local Integrated Development) projekta za lokalni integrisani razvoj.

Za reviziju strategije, formiran je Razvojni tim Grada Tuzle, u aprilu 2018. godine, a u ključnim fazama procesa, vrši se usaglašavanje revidiranih pravaca razvoja sa Partnerskom grupom kao konsultativnim tijelom za razvoj. Praćenje procesa revizije i konsultativnu podršku u procesu pruža angažovani konsultant za strateško planiranje UNDP LID projekta.

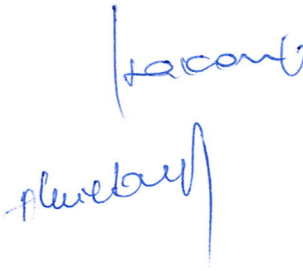
Vodeći principi na kojima je zasnovan proces revizije Strategije je kvalitet života građana, održivost ekonomije, održivost okoliša i socijalna uključenost. Ovi principi koje Grad Tuzla primjenjuje u svom razvoju definisani su Olborškom poveljom kao poveljom Evropskih gradova o održivosti razvoja.

Održivost, kao princip, integrira ekonomski i okolišni aspekt, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost u smislu identificiranja potreba i interesa marginaliziranih i socijalno isključenih grupa stanovništva.¹⁹

Sastavni dio DOB-a²⁰ čini i tabelarni pregled prihoda sa indikativnim gornjim granicama rashoda Grada Tuzle za period 2024.- 2026.godina.

U skladu sa članom 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl.novine Federacije BiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22) nakon usvajanja od strane Gradonačelnika, ovaj dokument bit će objavljen na web stranici Grada Tuzle i dostavljen Gradskom vijeću Tuzla u vidu informacije.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
GRAD TUZLA
GRADONAČELNIK
Broj: 02/11-A-10544-2023
Tuzla, 29.06.2023.godine

GRADONAČELNIK

Zijad Lugavić, dr. sci.

¹⁹ „Strategija razvoja Grada Tuzla 2012 - 2026.godine (revidirana za period 2019. – 2021.)“, decembar 2018.godine

²⁰ Dokument okvirnog budžeta Grada Tuzle za period 2024.-2026.godina

